

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ РІЗДВЯНОЇ ОРАТОРІЇ
«БУКОВИНСЬКЕ РІЗДВО» КОМПОЗИТОРКИ ГАННИ ГАВРИЛЕЦЬ
АКАДЕМІЧНИМ КАМЕРНИМ ХОРОМ «BREVIS»
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ФІЛАРМОНІЇ**

Постановка проблеми. Хорове мистецтво, як складова естетичної культури, сприяє всебічному розвитку особистості, просуває пошуки краси та створення її в усіх сферах життя, а також стимулює бажання досягти високого рівня професійної майстерності.

Мистецтво диригування є ключовим елементом музичного виконавства, де виявляється суть музики найбільш виразно й глибоко. Диригент, розуміючи ідеї композитора, створює своє бачення виконавства твору, обираючи спосіб його інтерпретації та передаючи його виконавцям для виразного відтворення перед аудиторією [1, с. 153].

Досліджуючи хорову творчість Тернопілля не можливо не акцентувати увагу на діяльність хорового колективу «Brevis» Тернопільської обласної філармонії в аспекті національно-патріотичного розвитку молоді та виховання національної ідентичності. Хорове мистецтво має довгу історію і традиції, і в сучасному світі продовжує займати важливе місце в культурному житті суспільства. Вивчення творчої діяльності та особливості виконання (на прикладі різдвяної ораторії «Буковинське Різдво» цього колективу, дозволить зрозуміти його мету та завдання, а також проаналізувати та оцінити якість виконання музичних творів. Також важливо зазначити, що хорова музика має потужний вплив на людей, вона стимулює емоції, надихає, здатна об'єднувати людей. Популяризація творчої діяльності колективу допоможе висвітлити вплив хорового співу на аудиторію та оцінити роль хорової музики в контексті цілого суспільства.

У контексті відродження української національної культури та освіти велике значення має оновлення художньо-естетичного навчання й виховання молоді. Професійні хорові колективи грають важливу роль у цьому процесі, спрямовуючи свою діяльність на розвиток та задоволення естетичних потреб, виховання талановитих особистостей та професійну підготовку обдарованих молодих людей.

Мета нашої наукової розвідки – дослідити та презентувати особливості виконання різдвяної ораторії «Буковинське Різдво» композиторки Ганни Гаврилець академічним камерним хором «Brevis» Тернопільської обласної філармонії.

Аналіз наукових досліджень. Наукове обґрунтування даної проблематики відображено у працях відомих науковців, дослідників хорового мистецтва в Україні О. Ростовського, А. Болгарського, А. Захарова, Ю. Чміль.

В процесі роботи над запропонованою тематикою було використано матеріали науково-педагогічної преси, монографії, статті, періодичні видання, інтернет-ресурси та спеціалізовані сайти, архівні матеріали Тернопільської обласної філармонії, відеозаписи та електронні платформи хорового колективу Тернопільської обласної філармонії «Brevis».

Вклад основного матеріалу. Хоровий колектив визначається не лише звучанням голосів, але й взаєминами між співаками та їх диригентом. Важливо, щоб учасники хору мали спільні естетичні потреби та розуміння, спрямованість на спільні творчі цілі та добре співпрацювали. Головна задача керівника полягає у забезпеченні єдності та спільного руху колективу в напрямку досягнення високої якості виконавства. Це вимагає від нього встановлення тісного творчого зв'язку з кожним співаком, що є складною, але надзвичайно важливою частиною диригентської майстерності.

Гаврилець Ганна Олексіївна - українська композиторка, педагогиня, музично-громадська діячка. Лауреатка Шевченківської премії (1999 р.). Заслужена діячка мистецтв України (2005 р.).

Народилася 11 квітня 1958 року в селі Видинів Івано-Франківської області у сім'ї залізничників. Музичну освіту здобула у Львівській державній консерваторії імені Миколи Лисенка (клас композиції проф. В. Фліса) та аспірантурі Київської державної консерваторії імені Петра Чайковського під керівництвом професора Мирослава Скорика.

Творчість Ганни Гаврилець вирізняється унікальним злиттям фольклорної поезії і української поезії з національним колоритом. Вона активно використовує символізм народних образів, який допомагає підняти загальну універсальність її музики. Особливу роль у її роботах відіграють космологічні мотиви, що базуються на традиційних народних уявленнях про структуру всесвіту та космічну організацію світу. Здебільшого композиторка використовує космологічні ідеї, пов'язані з традиційними народними уявленнями про світобудову, образ світу [1, с. 83].

Ганна Гаврилець створювала музику у різних жанрах: симфонічну, камерно-інструментальну, вокальну-інструментальну, але значне місце у творчості композиторки займають хорові твори, засновані на традиціях національних пара літургічних жанрів зимового циклу.

У репертуарі Ганни Гаврилець присутня унікальна для сучасної української музики композиція, яка відображає місцеві сакральні традиції. Ця масштабна робота, заснована на зимових святкових піснях

буковинського села Барбівці, зараз відомого як Брусниця, була записана та розшифрована Тетяною Євстафіївч.

«Барбівська коляда», первісна назва ораторії, представляє собою не лише мистецький проект, але й унікальний документальний запис локальних традицій, що має суттєве значення для збереження культурної спадщини. Ця робота може бути порівняна з різноманіттям традиційних вишивок, де кожне село має свій стиль колядування та використовує унікальні кольорові схеми в орнаментах [2, с. 57-70].

При цьому цей хоровий твір становить не просто характерне відтворення окремого фольклорного жанру або обрядового пісенно-ритуального комплексу, пов'язаного з зимовими святами традиційного календарно-обрядового циклу, він поєднує в собі унікальну драматургію та концептуальне бачення, яке вирізняється своєю оригінальністю і глибиною.

Втілюючись у різдвяні обрядові персонажі, члени хору забезпечили жителям та гостям Тернополя незабутнє музичне святкування, заповнивши філармонію до останнього місця. Колядки були оживлені світловими ефектами і театралізованими народними вітаннями з Новим Роком і Різдрвом. Хор колядував так, як це робили в українських селах наші предки. Сценічні декорації засніжених вулиць та національний одяг занурили глядачів у атмосферу минулих часів, коли коляда звучала по-особливому, глибоко і навіть лікувально, проголошуючи блага вістку про народження Сина Божого.

Таким чином, ораторія «Буковинське Різдво» композиторки Ганни Гаврилець не просто цікавий музичний твір, а справжній витвір мистецтва, який необхідно почути, а виконання Тернопільським академічним камерним хором «Brevis» перетворює його на видовище, що обов'язково варте уваги.

Сучасна назва різдвяної ораторії – «Буковинське Різдво», де музичну основу твору становлять шістнадцять автентичних пісень, написана у 2010 році. Авторка з особливим натхненням занурилася у світ колядок, щедрівок, різдвяних кантів, ліричних пісень і створила унікальне за змістом народне дійство.

Кожна пісня - це самостійний музичний номер, які об'єднані обрядово-ігровим дійством.

Заглибившись у прадавній дух української пісенної культури, у віковічні традиції народу, Ганна Гаврилець створила музичний шедевр - музичну фреску, органічно доповнивши тисячолітню історію української духовної музики.

Зміст різдвяної ораторії «Буковинське Різдво» для хору, солістів та ударних інструментів:

1. Бог Предвічний;
2. В неділю рано;
3. З Рождеством Христовим;
4. В неділю рано до сходу сонця;
5. Разом колядуймо;
6. Нова радість стала;
7. Нова радість;
8. Ой підемо, пани браття;
9. На Різдво Христове;
10. Коза;
11. Маланка;
12. Ой у місці Віфліємі;
13. Ой що то за Віфлеєм;
14. В глибокій долині;
15. Зажурилися гори й долини;
16. У Віфлеємі нині новина.

Вперше в місті Тернопіль була виконана сучасна музична видовищно-фольклоризована різдвяна ораторія «Буковинське Різдво» композиторки Ганни Гаврилець Тернопільським академічним камерним хором «Brevis» Тернопільської обласної філармонії (художній керівник та головний диригент - заслужений артист України Святослав Дунець) 13 лютого 2022 року.

Перевтілюючись у різдвяних обрядових героїв артисти хору подарували тернополянам та гостям міста справжнє свято музики, в філармонії був повний аншлаг. Колядки супроводжувалися світловим шоу, театралізованими постановками та грою на ударних інструментах. Вокал та музика чергувалися зі словесними привітаннями З Новим роком та Різдвом у народній манері. Колядував хор так, як предки в українських селах. Декорації засніжених вулиць, національний стрій підсилюли враження і перенесли всіх у минуле, коли коляда звучала по-особливому, лунко і, навіть, зцілююче. Сповіщали блага новину - народження Сина Божого!

9 січня 2023 року тернопільський академічний камерний хор «Brevis» презентував різдвяну ораторію «Буковинське Різдво» у місті Чернівці, що стало культурною подією для міста.

«Буковинське Різдво» – це не просто інтригуючий твір, це переконлива краса, яка вимагає уваги. У виконанні Тернопільського академічного камерного хору він перетворюється на виставу, яку обов'язково потрібно побачити, поєднуючи музичну досконалість з багатоманітною культурною спадщиною українських різдвяних традицій.

Висновки. Хорове мистецтво як один із напрямів музичного мистецтва та хорове виконавство як його різновид базуються на принципах, загальних для всього музично-виконавського мистецтва. Це творчий процес, в якому музичний твір відтворюється за допомогою виконавських засобів. Хорове виконавство, як і інші форми музичного виконавства, представляє собою відносно самостійну художньо-творчу діяльність, чия творчість проявляється в артистичній інтерпретації та втіленні задуму композитора у живому виконанні [3, с. 5-13].

Творча та мистецька діяльність хорового колективу - це багатогранна сила, яка виходить за рамки музичних виступів; вона слугує каталізатором для цілісного розвитку молоді, виховуючи сильне почуття національної ідентичності та патріотизму. Визнаючи потенціал хорів як агентів культурної трансляції та єдності, освітня, політична та суспільство в цілому можуть співпрацювати, щоб використати трансформаційну силу хорової музики для подальшого формування цілої нації.

Отже, ораторія – «Буковинське Різдво» композиторки Ганни Гаврилець - це не просто цікавий твір, це - краса, яку не можна не почути, а у виконанні Тернопільського академічного камерного хору «Brevis» - це ще й дійство, яке обов'язково треба побачити!

ЛІТЕРАТУРА

1. Багрій Т. Є. Творчість Ганни Гаврилець: від витоків до світового визнання // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. 2013. № 2. С. 153–156.
2. Бенч О. Г. Фольклорні архетипи у хоровій творчості Ганни Гаврилець // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 75: Композитор і сучасне соціокультурне середовище. Київ, 2009. С. 57–70.
3. Варакута М. І., Кузнєцова Ю. В. Творчість Ганни Гаврилець у площині перетворення українського музичного фольклору // Музикознавча думка Дніпропетровщини: зб. наук. ст. Вип. 14. Дніпро: Грані, 2018. С. 5–13.